

teljico na štiri razredni ljudski šoli v Smartnem pri Kranju ter namesto učiteljice Eme Peče kot voditeljico gospodinskih tečajev Terezijo Črnologarjevo za suplentko na ljudski šoli v Selcih. Ana Šest je imenovana za suplentinjo v St. Vidu pri Vipavi, kjer je obolel nadučitelj Ivan Rudolf. Bivša učiteljica ljubljanskega uršulinskega samostana Marija Rus je imenovana začasno učiteljico v Poljanah, za suplentinjo v Selcih pa izprašana učiteljska kandidatinja Antonija Colnar. Za provizoričnega učitelja na petrazredni ljudski šoli v St. Vidu nad Ljubljano je imenovan Makso Jovan. Provizorični učitelj v Boštanju Josip Trobš je imenovan za provizoričnega učitelja na dvorazredni ljudski šoli v Bučki.

—r— V mestni dekliški licej je sprejetih 299 gojenk, in sicer šteje I. razred 34, II. 48, III. a 38, III. b 37, IV. a 40, IV. b 38, V. a 33, V. b 31 gojenk. Poleg teh se je vpisalo v pedagoški tečaj 31 absolventk višje dekliške šole.

—r— Začetek šolskega leta v Novem mestu. V deško ljudsko šolo je bilo sprejetih 209 učencev, in sicer v I. razred 41, v II. razred 48, v III. razred 58 in v IV. razred 62 učencev. — V dekliško ljudsko šolo je bilo sprejetih 185 deklic, in sicer v I. razred 42, v II. razred 41, v III. razred 35, v IV. razred 34 in v V. razred 33. — Na novo sta nastavljeni na dekliški šoli učiteljica Ana Kilar in suplentka Olga Andrejčič. — Nekaj razredov je v Narodnem domu, nekaj v hiši ravnatelja Fajdige.

Štajerske vesti.

—š— Slovenskim katehetom. Glasom „Slovenskega Gospodarja“ z dne 14. sept. t. l. je šola zato poklicana, da nam vzgoji pošteno, značajno in narodno čutečo mladino. — Prav dobro! — Pa žalibog imamo v tem oziru mnogo žalostnih izkušenj, nadaljuje „Slovenski Gospodar“, da se mladina ne vzgojuje kakor bi se morala. — Tudi to je resnica! — Takisto pa je tudi resnica, da tega nismo krivi mi, temveč edino le samo vi. — Zakaj? — Zato, ker edino le samo vi zavirate ter nasprotujete zdravemu ter normalnemu razvoju šolstva. — Kako je to mogoče? — Nekateri dokazi se nahajajo v isti številki „Slovenskega Gospodarja“. Toraj pa le poslušajte! — To velezanimivo glasilo si namreč predstavlja edino pravilno vzgojo naše mladine tako-le: Edini vzgojevalec v šoli je in naj bi bil le samo katehet. O delovanju kaknega drugega činiželja v šoli niti govora ni. In če se že slučajno porabi za poučevanje v šoli kakda druga nekatehetska oseba, pa sploh tega še niti omeniti ni treba, zakaj ravnati se mu je tako, kakor zahteva katehet. On torej določuje snov kakor tudi način poučevanja. Seveda, kar se tiče snovi, bi zadostoval krščanski nauk. Kar se pa načina tiče, bi bilo pa tako: Učenci bi se najprvo navadili v branju, a potem pa v učenju na pamet. Zraven stoječemu učeniku ne bi preostajalo nič drugega kakor vihteti z dolgo palico po ubogih črvičkih ter kvečjemu hrepeneti po okusno opremljeni opoldanski pečenki. Ne bilo bi to ravno napačno, kajne? — Za ta nekultiviran razvoj šolstva sposobni bi bili morebiti edino-le naši pedagoški odpadniki, tudi Slomškarji imenovani. Naš dični ter nepozabni Slomšek je namreč imel o vzgoji naše mladine docela druga nazore. Le čitajte njegovo krasno knjigo „Blaže in Nežica“ in prepričali se boste, da so se učili v Slomškovi šoli še marsikaj drugega, ne pa morebiti samo naukov iz katekizma! — Nadalje naj nam blagovoljivo gospodje kateheti blagovoljno oprostijo, da izpregovorimo o katekizmu samem. To seveda bodo tem rajše pripustili, ker se tudi oni neprestano zaganjajo v naše, torej v posvetne zadeve, o katerih sploh nobenega pojma nimajo. Ne bi se posluževali tega prava, temveč vse voljno prenašali, ko bi bila tudi njihova organizacija korektna ter v vsakem pogledu vzorna. — Kar se torej katekizma tiče, smo mnenja, da sodi prej na univerzo nego v ljudsko šolo. V ljudski šoli se namreč nahajajo še mlada, nerazvita bitja, ki nikakor ne pojmijo čestokrat težkih ter filozofičnih vprašanj katekizma. Krščanski nauk bi se poučeval v ljudski šoli veliko prikladneje ter uspešneje v obliki kratkih povesti ter prilik iz navadnega življenja. Saj je tako učil krščanski nauk tudi naš prvi katehet božji Zvečič sam. Zakaj ga torej ne posnemate, ako ne marate mladenih kristjanov! Zakaj torej hodite po poti doktorja Martina Lutra, ki je namreč prvi razširil svoje verske nauke v obliki katekizma. Vseposvods se je začelo reformirati na šolskem polju; ganite se tudi vi! Sicer bi pa bila tozadevna reforma pri vas enostavna. Vam namreč ne preostaja nič drugega nego vrniti se nazaj h Kristusu Gospodu! — Kakor rečeno, ne brigali bi se veliko za vašo upravo, ko bi se neprenehoma ne vsiljevali v naše šolske zadeve. V isti številki „Slovenskega Gospodarja“ namreč pravite, da niste za osemletno šolsko dobo. Za Boga, pa saj tudi vi poučujete osem let krščanski nauk v ljudski šoli, pa še ne zaostujete. Ko namreč otrok izstopi iz šole,

potem se šele začne vbijanje v glavo različnih katekizmovih naukov. Zakaj vsako leto mu je prebiti strog ter jaseo izpit v cerkvi. Ako je kaj znal, dobro — ako pa ne, se mu je pa odrekal v sramoto celi sosseki izpovedni listek. O drugih krščanskih naukih itd. niti ne govorimo. — Glejte, učitelj bi pa naj naučil otroka v osmih letih ne samo pisati, brati in računati, temveč mu še prisvojil mnogo, mnogo drugega za sedanje razmere v človeškem življenju neobhodno potrebnega in koristnega. — To vse pa seveda vi zavirate našemu ljudstvu. V kalni vodi je dobro ribariti, kajne! Pa vedite, jedro našega ljudstva je ob naši strani. Ono čišla svojega trpečega ter požrtvovalnega učitelja ter visoko ceni ljudsko šolo. Pazite torej, da tudi masa ljudstva ne uvidi vaših nečednih nakan; zakaj prišli bi kar čez noč pri njem ob vse zaupanje. Glejte, tako ljudsko učiteljstvo skrbi za blaginjo in napredek našega milega, teptanega ter zaničevanega slovenskega naroda, dobro vedoč, kolike važnosti je posebno dandanes dobro organizirano ljudsko šolstvo. To zna dandanes skoraj že vsak človek; samo vi se temu trdovratno ustavljate ter hočete razrušiti osemletno šolsko dobo. Glejte, sam slavni japonski general Nogi je postal ljudski učitelj ter poučuje baje nedoletno decu. Ako ste torej pravi, nesebični prijatelji našega naroda, kar zmeraj in zmeraj poudarjate, ne boste nikdar ter nikoli več nasprotovali ljudski šoli, temveč boste sami zahtevali ter še sami pripomogli, da se ljudska šola kolikor le mogoče izpopolni. Zakaj vedite enkrat za vselej, da je obstoj našega naroda v prvi vrsti od tega odvisen. — Nadalje oporekate tudi znižanju učencev v posameznih razredih. Seveda, da tudi to poudarjate proti svojemu prepričanju. Zakaj nerazsodni masi hočete tudi s tem natveziti svojo veliko skrb za blaginjo ljudstva s tem, da hočete preprečiti zidanje šolskih palač. Vsak izmed vas namreč le predobro ve, da se v šoli, kjer je sto ali več učencev skupaj stlačeni, ne da nič prida doseči. Učitelj bi moral imeti železna prsa ter biti sploh nekako nadnaravno bitje, ko bi hotel brzdati ter uspešno poučevati to množico. On pa je žalibog le samo izstradano in izmučeno človeško bitje. Čestokrat nima niti toliko, da bi si kupil zajtrk. S praznim želodcem se muči v šoli dan za dnevom. Seveda, vi si tega nikakor ne morete predstavljati, ker sedite dan za dnevom pri dobro obloženih ter okusno opremljenih mizah. Ako ste siti vi, mislite, da je potem sit ves ostali svet. Zato tisto nasprotje proti regulaciji naših plač. Kako se vendar to strinja z nauki naše sv. vere, katerih čuvaji, ne pa lomilci bi v prvi vrsti morali biti vi. Torej gorje tistemu, ki preganja uboge ter sirote, trikrat gorje pa tistemu, ki odteguje delavcem najemnikom toli zaslužen plačilo! —

—š— Jesenskega zasedanja štajerskega deželnega zbora ne bo. Iz Celja poročajo z dne 21. septembra: Iz Gradca se nam poroča, da jesenskega zasedanja štajerskega deželnega zbora ne bo. Nemškonalna večina se je uprla vsaki koncesiji za ustanovitev slovensko-klerikalne obstrukcije.

—š— Deželne učiteljske konference v Gradcu so se udeležili tudi nadzorniki Heric, Schechel, Supanek in Vodušek.

—r— Okrajni šolski nadzorniki na Štajerskem so imeli v nedeljo, 10. sept., v Gradcu v Ferdinandeumu svoje zborovanje pod predsedstvom ces. svetnika H. Trunka. Zborovanja se je udeležil tudi dvorni svetnik dr. Karel Tumlirz. Mestni šolski nadzornik Jos. Göri je zanimivo poročal o svojem poučnem potovanju po raznih mestih Nemčije, kakor Lübeck, Hamburg, Huting pri Bremnu, Berlin, Charlottenburg, Lipsija in Draždane. Zvečer so se zabavali v hotelu Kaiserkrone.

—š— Kokarje. Pišejo nam: Naš premili, naš prelepi jezik slovenski zastopljajo dandanes skoro pri vseh uradih, od najnižjega občinskega do najvišjega deželne urada; povsod po naši prelepi slovenski domovini se bleste po javnih napravah le samo tuji jeziki; na celi črti se zapostavljajo naši ljudje ter pošiljajo celo v tuje kraje med tuje narode, med nami so pa nastavljeni skoro sami tuji; Slovenija je takorekoč prepredena z nemško, laško ter madjarsko pajčevino. Vse to pa le zaradi naše narodne zaspanosti, vse to pa le zaradi naše narodne brezbriznosti, vse to pa le zaradi naših bratomornih bojov, vse to pa le kratkotalo zaradi naše prastare, klete nesloge slovenske. — Tembolj mora pa veseliti vsakega iskrenega narodnjaka, ako vidi, da vendar tuintam kak urad ne uraduje samo izključno v slovenskem jeziku, temveč tudi neustrašeno ter odločno zahteva, da se poslužujejo v občevanju z njim tudi vsi drugi uradi, ki jim je podrejen, izključno slovenskega jezika. To seveda je pod sedanjimi, zaradi nestvarne, strankarske ter izdajalske naše politične taktike temeljito zavoženimi razmerami hud boj. Tem večja čast pa gre onim organom, ki se ga vkljub vsemu temu ne ustrašijo. Ta čast gre do sedaj v prvi vrsti občini Kokarje z njenim

dosedanjim strogo narodno čutečim občinskim predstojnikom na čelu. Pozabiti seveda tudi ne smemo, da si je brezdvomno v tem pogledu pridobil največ zaslug dosedanja občinski tajnik, tovariš nadučitelj Radoslav Knaflič sam; zakaj vsakokratni tajnik je in ostane duša vsakega občinskega urada. — Vse drugače seveda pa je in ostanje to, ako je pri občinskem uradu nastavljen kot tajnik sicer navidezno dobrodušen, pa vsekakor izdatno prikrajšan mežnar ali orglar, kar se žalibog dandanes čisto opaža, ako pride na krmilo takozvana duhovniška stranka, ki občinsko upravo samo le izkorišča v svoje sebične namene in ki so ji pravice našega slovenskega jezika le samo devetstodevintdesetdeseta briga. Sedaj seveda poneha prejšnji narodnostni boj ter se odselej goji zgolj le samo ona taktika, ki je edino kriva, da vidimo na našem političkem obnebu zgoraj navedene prikazni, ki edina je kriva, da smo izgubili mi Slovenci skoro vso svojo lastnino, le samo koža in kosti so nam še ostale, ki edina je kriva, da Slovenci dandanes niti ne vedo, da že umirajo, da že kihajo v mrtvašnici. — In v resnici se nam dozdeva, da imajo naši lažinarodnjaki nad tem svoje posebno dopajenje. Zato pa tudi tisto zmagoslavje po duhovniških časopisih, zato tista neprimerna poročila v „Slovenskem Gospodarju“ in zato pa tudi tisti — mislim, da docela opravičeni — resignirani vzdih „Tožna nam majka“, ki je provzročil tov. tajniku toliko preglavice. No, ako pa k temu v resnici ni bil podan utemeljen povod, naj bi pa postal tov. tajnik svoj popravek „Slovenskemu Gospodarju“, ki trosi toli neprimerna poročila širom Slovenije, ne pa „Učiteljskemu Tovarišu“. Zakaj bi pljuvali v lastno skledo, zakaj bi sami sebe zaničevali, saj že pregovor pravi: „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti“. To tujčevo peto smo okusili mi učitelji že dovolj; najhuje skoraj jo pa čutimo sedaj, ko nam kruli po naših praznih želodcih v vseh mogočih variacijah!

Goriške vesti.

—g— V Sv. Križu na Vipavskem so izvolili mestnim županom tovariša Medveščka, nadučitelja istotam. Klerikalci so se upirali in so pri prvotnih volitvah zbežali. Postava jih je pa drugič za ušesa privlekla k volitvi. Naši vrlji možakarji so jim pa pokazali, da se ne dajo od klerikalcev oplasti. — Mi iskreno čestitamo tovarišu na izkazan časti, Križanom pa na vrlom županu!

—g— Razpisano mesto strokovnega učitelja. — Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici je razpisano mesto strokovnega učitelja v X. plačinem razredu (letna plača 3000 K). — Prošnje je vložiti do 15. oktobra tek. leta pri deželnem odboru.

—g— Razpis štipendijev. Razpisujeta se dva deželna štipendija po 600 kron, ustanovljena od deželnega zbora s sklepom z dne 10. septembra 1888 v spomin 40 letnega vladarstva Nj. V. presv. Cesarja Franca Jožefa I. Udeležiti se morejo te ustanove dijaki, sinovi očeta, rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji na avstrijskem vseučilišču, na tehnikah ali na višem poljedelskem zavodu skozi vsa leta visokošolskih študij, držec se obstoječih postavnih predpisov. Prosilci naj podajo svoje vloge deželnemu odboru do 31. oktobra 1911 in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o premoženjskih razmerah dotičnih družin, o tem, da so vpisani na kakem izmed navedenih učilišč in o dosedanjem napredovanju. Razpisuje se nadalje štipendij v znesku 600 kron ustanove Nj. ekselence deželnega glavarja grofa Franceta Coronini Cronberga, ustanovljene v spomin na štiridesetletnico vladanja Nj. V. presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Za ta štipendij se morejo potegovati ubožni dijaki, obiskujoči avstrijsko visoko šolo (vseučilišče, tehnika, visoko kmetijsko šolo), ki so pristojni v pokneženo grofovino Goriško in Gradiško, brez razlike veroizpovedavanja in narodnosti. S potrebnimi izpričevali opremljene prošnje naj se predložijo deželnemu odboru do 31. oktobra 1911.

Tržaške vesti.

—t— Slikarska in kiparska šola v Trstu. Studij po naravi v atelieru in v plein-airu za začetnike in za izpopolnjevanje. Dnevni kurz od 2—4, od 4:30—6 za otroke. Večerni kurz od 6:30—9 (pripraven posebno za one, ki so po dnevi zadržani). Ure za dame kakor konvenira. — Poučuje se cela tehnika slikarstva in grafike. Natačnejši prospekt ter vpis v Slov. čitalnici (Narodni dom).

—t— Naše gledališče nam pripravlja za otvoritveno predstavo dne 1. oktobra najlepše iznadenje s prekrasno Vojnovičevo dramsko pesmijo Smrt Majke Jugovičev. — Med slovanskim občinstvom Trsta, posebno tudi srbskem, pričakujejo z napetostjo te predstave. S to uprizoritvijo hoče dokazati naše gledališče svoje

stremljenje po napredku in umetniškem izpopolnjevanju. To nas mora radostiti tembolj, ker nam naše gledališče kaže s tem, kako se zaveda svoje kulturne misije, posebno pa tudi naloge, da sezna naše občinstvo sosebno s slovanskimi deli velike literarne vrednosti.

Istrske vesti.

—i— Kako skrbe za šolstvo v Istri. Po vpokojitvi bivšega nadučitelja Ivana Kurenta, ki si je pridobil veliko zaslug za probujo narodne zavesti v Dekanski občini in v koprskem okraju sploh, je poslal c. kr. okrajni šolski svet v Kopru na njegovo mesto za provizoričnega učitelja Valentina Semiča vkljub temu, da se je od strani zavednega prebivalstva temu prigovarjalo. Krajni šolski svet in tudi zastop občine Dekani sta — kakor zakonito — predlagala tri prošilce, od katerih je deželni odbor istrski v svoji seji dne 23. junija t. l. pod št. 3742 imenoval Hermana Rudeža definitivnim učiteljem za Dekani. — Toda zgodilo se je nekaj, kar je morda bilo izključeno že pri Keltih, ki vendar niso razpolagali s takimi komunikacijskimi sredstvi, kakor mi, ki živimo v veku kulture in aeroplanov. — Do danes namreč, ko štejeemo od 23. junija t. l. že tri mesece, nido bil Rudež imenovalnega odloka. — Ta praksa višjih šolskih oblasti je učiteljstvu koprškega okraja jako dobro znana in opozarjamo naše narodne poslance, da jo malo preštudirajo ter krivce udarijo po prstih. — In koliko je še učiteljev, ki ne vedo, kaj bo z njimi?! Na besedo gredo kamor se jih pošlje, stoji tam kakih dvajset ali mesec dni, potem pa morajo — na višje povelje — romati z vso svojo revščino od vasi do vasi liki večnim popotnikom, obsojenim na dosmrtno romanje. Prevozne stroške seveda ne trpi nihče drugi nego učitelj sam, ki je že itak — posebno če je provizoričen — dovolj dobro oskrbljen, da mu gre dobro. In vse se dogaja samo zaradi tega, ker dotični poklicani faktorji, preobloženi z delom, niso imeli časa objaviti eventualne premetitve in izročiti dekrete za počitnik, ampak čakajo na to, da naznanjajo, ko se je šolski pouk že začel. Komu je to korist — ne vemo; vemo pa, da pri tem trpi pouk in napredek otrok, kar je morda glavna in prva svrha učiteljev. — Bilo bi potrebno, da se namreč eventualne premetitve ali imenovanja sporočajo interesentom pred začetkom šolskega leta. Znano je pa, da je šolski nadzornik za italijanske šole vse potrebno ukrenil, da so italijanski učitelji bili pravočasno nameščeni na svojih določenih mestih in da ne trpi italijanski šolski otrok nobene zamude v pouku in napredku. Končno bi stavili do okrajnega šol. sveta vprašanje: jeli z didaktično-pedagoškega stališča koristno, da pričena šola kak učitelj, ki pa mora zaradi preobloženosti c. kr. okrajnega šolskega sveta s posli zapustiti svoje prvotno mesto in nastopiti v drugem kraju svojo službo??

—i— Razpisana služba. Na državni vzorni kmetiji v Pazinu se ima oddati mesto tehničnega asistenta. Dolžnosti asistenta so, da podpira ravnatelja vzorne kmetije pri vseh njegovih tozadevnih opravilih, posebno pa pri strokovnem poučevanju na omenjeni vzorni kmetiji in pri obdrževanju predavanj in praktičnih demonstracij izven kmetije. Prošnje je vložiti do 25. oktobra t. j. pri c. kr. namestništvu v Trstu.

Splošni vestnik.

Ivan Hribar je dne 17. t. m. praznoval svojo 60 letnico. Zaslužni rodoljub je častni član naše Zaveze. Kot državni poslanec je imel pripravljen predlog v smislu zahtev vsega naprednega avstrijskega učiteljstva. Žal, da je bil državni zbor prej razpuščen, preden je mogel Hribar uveljaviti svoj predlog. Našejam se, da se to posreči njegovemu nasledniku. Jubilanu še mnogo zdravih let!

Vsak si preskrbi dokler je čas, toplo obleko. Ne odkladajte, temveč hitite, da ne boste presenečeni. — Toplih dni je še malo in naenkrat nas preseneči jesen. Pišite torej začasa po nove vzornike blaga za gospode in dame na tovarno sukna Karel Kocian v Humpolcu (Kralj. Češko), da vas ne dobe hladni dnevi nepripravljene.

Usposobljenostne preizkušnje za občje ljudske in meščanske šole v terminu meseca novembra se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 3. novembra ob 8. uri na učiteljskem v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pripravo usposobljenosti preizkušnji je po predpisanem službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 28. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

— Čebelarke zadruga v Belgiji. Čebelarstvo je v Belgiji jako razširjeno. Čebelarstevski zadruga deluje 219 s 6485 člani. Te zadruga so zvezane v deset, zveze, katerih odposlanci tvorijo sindikalno zbornico v Bruslju. Zbornici je namen braniti in pospeševati interese čebelarjev s predavanji, izlozabami, tiskom, nagradami itd.